



komitet pravnika
za ljudska prava

Biljana Kovačević-Vučo
mr Dejan Milenković

nevladine organizacije

Beograd
2004

**Lawyers Committee for
Human Rights (YUCOM)
Reference Centre (HRRC)**

**Biljana Kovačević-Vučo
Dejan Milenković, M. A.**

**NON-GOVERNMENTAL
ORGANISATIONS**

Published by

*Lawyers Committee for
Human Rights (YUCOM)
Reference Centre (HRRC)*
Krunska 22, 11000 Belgrade
Tel: +381-11-324-45-40
Fax: +381-11-33-44-235
E-mail: yulaw@eunet.yu
www.yucom.org.yu

For the Publisher

Biljana Kovačević-Vučo

Editorial board

Biljana Kovačević-Vučo
Dejan Milenković, M. A.
(secretary)
Prof. dr Stevan Lilić (editor)

Proofs

I. Popović

Printed by: *Dosije*, 500 copies

ISBN 86-83209-07-5

© *Lawyers Committee
for Human Rights (YUCOM)*

**Komitet pravnika za
ljudska prava (YUCOM)
Referencijalni centar (HRRC)**

**Biljana Kovačević-Vučo
Mr Dejan Milenković**

**NEVLADINE
ORGANIZACIJE**

Izdavač

*Komitet pravnika za
ljudska prava (YUCOM)
Referencijalni centar (HRRC)*
Krunska 22, 11000 Beograd
Tel: +381-11-324-45-40
Fax: +381-11-33-44-235
E-mail: yulaw@eunet.yu
www.yucom.org.yu

Za izdavača

Biljana Kovačević-Vučo

Uređivački odbor

Biljana Kovačević-Vučo
Mr Dejan Milenković
(sekretar)
Prof. dr Stevan Lilić (urednik)

Lektor

I. Popović

Štampa: *Dosije*, tiraž 500

ISBN 86-83209-07-5

© *Komitet pravnika za
ljudska prava (YUCOM)*

**Biljana Kovačević-Vučo
mr Dejan Milenković
NEVLADINE ORGANIZACIJE**

SADRŽAJ

NOTA BENE 11

DEO PRVI

**NEVLADINE ORGANIZACIJE U
SAVREMENOM DRUŠTVU**

NEVLADINE ORGANIZACIJE:

ULOGA, ZNAČAJ I NORMATIVNI OKVIRI

Biljana Kovačević-Vučo 17

REFORMA ZAKONODAVSTVA U OBLASTI
NEVLADINIH ORGANIZACIJA

Mr Dejan Milenković 42

UPOREDNI PREGLED NORMATIVNIH OKVIRA
O NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA U
POJEDINIM ZEMLJAMA

Mr Dejan Milenković 62

NEVLADINE ORGANIZACIJE I POREZI U
ZEMLJAMA U TRANZICIJI

Milan Antonijević, P.R. 112

O NACIONALNOM FONDU ZA RAZVOJ
CIVILNOG DRUŠTVA

Mr Dejan Milenković 123

DEO DRUGI

**ZAKONODAVSTVO SRBIJE I
CRNE GORE O NEVLADINIM
ORGANIZACIJAMA**

1. Zakon o udruživanju građana u udruženja,
društvene organizacije i političke organizacije

- koji se osnivaju za teritoriju Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije. 137
2. Zakon o društvenim organizacijama i udruženjima građana Srbije 146
3. Zakon o nevladinim organizacijama Crne Gore . 171
4. Uredba UNMIK br. 1999/22 o registraciji i radu nevladinih organizacija na Kosovu 182

DEO TREĆI

ZAKONSKI PROJEKTI

1. Predlog zakona o nevladinim organizacijama, Savezno ministarstvo pravde, januar 2001. 193
2. Predlog zakona o udruženjima, Vlada Republike Srbije, decembar 2001. 211

DEO ČETVRTI

NEVLADINE ORGANIZACIJE

MEĐUNARODNI DOKUMENTI

1. Evropska konvencija o priznanju statusa pravnog lica međunarodnim nevladinim organizacijama, Savet Evrope (1986) 239
2. Rezolucija (93) 38 o odnosima Saveta Evrope i međunarodnih nevladinih organizacija, Komitet ministara Saveta Evrope, 18. oktobar 1993. 244
3. Rezolucija (2003) 8 o statusu učesnika međunarodnih nevladinih organizacija u Savetu Evrope, Komitet ministara, 19. novembar 2003. 251

DEO PETI

ZAKONI O NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA U POJEDINIM ZEMLJAMA U TRANZICIJI

1. Bosna i Hercegovina – Zakon o udrugama i zakladama. 263

2. Makedonija – Zakon o udruženjima građana i fondacijama..... 280
3. Hrvatska – Zakon o udrugama. 299
4. Bugarska – Zakon o pravnim licima sa neprofitnim ciljevima 316

Biljana Kovačević-Vučo
mr Dejan Milenković
NON-GOVERNMENTAL ORGANIZATIONS

CONTENTS

NOTA BENE 13

PART I

**NON-GOVERNMENTAL ORGANIZATIONS IN
CONTEMPORARY SOCIETY**

NON-GOVERNMENTAL ORGANIZATIONS:
ROLE, SIGNIFICANCE AND NORMATIVE
FRAMEWORK

Biljana Kovačević-Vučo 17

LEGISLATION REFORM IN THE AREA OF
NON-GOVERNMENTAL ORGANIZATIONS

Dejan Milenković, M.A. 42

COMPARATIVE OVERVIEW ON
NON-GOVERNMENTAL ORGANIZATIONS
IN SEVERAL COUNTRIES

Dejan Milenković, M.A. 62

NON-GOVERNMENTAL ORGANIZATIONS
AND TAXES IN TRANSITIONAL COUNTRIES

Milan Antonijević 112

THE NATIONAL FOUNDATION FOR THE
DEVELOPMENT OF NON-GOVERNMENTAL
ORGANIZATIONS

Dejan Milenković, M.A. 123

PART II

**LEGISLATION OF SERBIA AND
MONTENEGRO REGARDING
NON-GOVERNMENTAL ORGANIZATIONS**

1. Law on Citizens Associating into Associations, Social Organizations and Political Associations Established for the Territory of the Federal Republic of Yugoslavia. 137
2. Serbian Law on Social Organizations and Citizens Association. 146
3. Montenegrin Law on Non-Governmental Organizations. 171
4. UNMIK Decree No. 1999/22 on the Registration and Activity of Non-Governmental Organizations in Kosovo. 182

PART III

LEGISLATIVE PROJECTS

1. Draft Law on Non-Governmental Organizations, Federal Ministry of Justice (January 2001). 193
2. Draft Law on Associations, Government of Serbia (December 2001). 211

PART IV

**NON-GOVERNMENTAL ORGANIZATIONS –
INTERNATIONAL DOCUMENTS**

1. European Convention on the Recognition of the Legal Personality of International Non-Governmental Organisations, Council of Europe (April 24 1986) 239
2. Resolution RES (93) 38 on Relations Between the Council of Europe and International Non-Governmental Organizations, Committee of Ministers, Council of Europe (October 18 1993).. 244

3. Resolution (2003) 8 Participatory Status for International Non-Governmental Organisations with the Council of Europe, Committee of Ministers, Council of Europe (November 19 2003)..... 251

PART V

LAWS ON NON-GOVERNMENTAL ORGANIZATIONS IN CERTAIN COUNTRIES IN TRANSITION

1. Bosnia and Herzegovina – Law on Associations and Foundations..... 263
2. Macedonia – Law on Associations and Foundations 280
3. Croatia – Law on Associations. 299
4. Bulgaria – Law on Non-Profit Legal Persons . 316

NOTA BENE

U našoj zemlji postoji nejasan stereotip o nevladinim organizacijama (NVO) kao o nekoj veštačkoj tvorevini uvezenoj sa Zapada, čija se uloga ocenjuje u zavisnosti od trenutne političke situacije.

Istorijski posmatrano, prvi začeci ideja o mogućnosti organizovanja ljudi na način koji je različit od tradicionalnog organizovanja države ili crkve, nastaju u periodu pokreta reformacije u Nemačkoj u 16. veku, da bi kasnije, preko ideja Rusoa, Kanta, Sen Simona i drugih, ove ideje dobile i svoju naučno-teorijsku podlogu. Tokom 19. veka, u okviru verskih pokreta, posebno procvatom protestantskog misionarstva, kao i u okviru ženskih pokreta, stvaraju se prve preteče modernih nevladinih organizacija.

Danas postoji mnoštvo nevladinih organizacija širom sveta. Neke su se specijalizovale samo za jedno pitanje, kao što su integrativni procesi ili pitanja životne sredine, druge su se usredsredile ili na uopštenije interese i ciljeve ili na pojedina pitanja iz određene oblasti. Jedan deo nevladinih organizacija bavi se značajnim pitanjem unapređenja i zaštite ljudskih prava. Bez preuveličavanja, može se reći da su neke nevladine organizacije odigrale ključnu ulogu u formulisanju, usvajanju i implementaciji mnogih međunarodnih deklaracija i konvencija iz oblasti ljudskih prava. Aktivne na međunarodnom i/ili domaćem planu, ove organizacije često imaju ulogu i nezvaničnog ombudsmana, štiteći ljudska prava od povrede od strane vlasti, koristeći se metodama kao što su diplomatske inicijative, izveštaji, javna saopštenja i dr.

Sadašnji zakonodavni okvir rada nevladinih organizacija Srbije i Crne Gore uređen je prevaziđenim *Zakonom o udruživanju građana u udruženja, društvene organizacije i političke organizacije koji se osnivaju za teritoriju Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije* (1990). Slična je situacija u Srbiji, gde je na snazi prevaziđeni *Zakon o društvenim organizacijama i udruženjima građana Republike Srbije* (1982). Imajući u vidu ulogu nevladinih organizacija kako u svetu, tako i kod nas, samo *Zakon o nevladinim organizacijama Crne Gore* (1999) pruža adekvatan pravni okvir za delovanje i ostvarivanje suštinske uloge nevladinih organizacija u savremenom društvu.

Nevladine organizacije ne postavljaju se nasuprot vlastima. Naprotiv, one utiču na to da vlast javno odgovara za svaku prekomernu upotrebu ili zloupotrebu ovlašćenja. Nadziranje vlasti od nevladinih organizacija, odnosno građana kao slobodne, nepristrasne i apolitične javnosti pozitivna je akcija koja stvara poverenje kod građana u odnosu sa državnim organima i smanjuje moguće napetosti.

Nevladine organizacije na ovim područjima postale su značajan faktor u procesu demokratizacije zemlje, jer stvaraju atmosferu koja omogućava razvoj nukleusa civilnog društva i drugačiji, alternativni pristup u različitim oblastima. Ova publikacija, u okviru projekata YUCOM-a, doprinos je u tom pravcu.

Beograd, jun 2004.

Prof. dr Stevan Lilić

NOTA BENE

In our country there is an unclear notion about Non-Governmental Organizations as some kind of artificial creation imported from the West, whose role is assessed depending on the current political situation.

Historically speaking, the first notions of the possibilities of organizing in a way that is different from the traditional organizing of the state or church emerges in the period of the Reformation Movement in Germany in the 16th century. Later, through the ideas of Rousseau, Kant, Saint Simon and others these notions acquired their theoretical and practical foundations. During the 19th century, particularly with the rise of Protestant Missionaries, as well as with the Feminist Movement, the first predecessors of modern non-governmental organizations were established.

Today there exist numerous non-governmental organizations throughout the world. Some specialize for specific issues such as integration processes or environmental questions, while others focus on more general interests and aims or on individual issues in a certain area. Certain non-governmental organizations deal with the significant issue of promoting and protecting human rights. Without exaggerating, it could be said that some non-governmental organizations have played a crucial role in formulating, adopting and implementing many international declarations and conventions regarding human rights. Active on the international and/or the national scene, these organizations often play the role of an unofficial ombuds-person, protecting human rights breached by government,

using methods such as diplomatic initiatives, reporting, public statements, etc.

The present legislative framework regulating the activity of non-governmental organizations in Serbia and Montenegro is based on the outdated *Law on Citizens Associating into Associations, Social Organizations and Political Associations Established for the Territory of the Federal Republic of Yugoslavia* (1990). A similar situation exists in Serbia, where the *Law on Social Organizations and Citizens Associations* (1982) is still in force. Bearing in mind the role of non-governmental organizations, only the Montenegrin *Law on Non-Governmental Organizations* (1999), provides an adequate legislative framework for the activity and realization of the essential role of non-governmental organizations in a contemporary society.

Non-governmental organizations do not position themselves in opposition to the authorities. On the contrary, they pressure on government for public accountability in cases of excessive use or abuse of authority. Monitoring the authorities by the non-governmental organizations and the citizens, as free, impartial, and a-political public is as positive action that creates confidence with the citizens in their relations with the government and eases possible tensions.

Non-governmental organizations in this region have become a significant factor in the process of national democratization, as they create an atmosphere that supports the development of the essence of a civil society and a different, alternative approach in specific areas. This publication is, as a part of the YUCOM projects, is a contribution to this cause.

Belgrade, June 2004.

Prof. Dr. Stevan Lilić

CIP – Каталогизacija u publikaciji
Narodna biblioteka Srbije, Beograd

061.2(082) 347.471.8(082)

061.2(497.11+497.16))(094.5)

061.2(094.2) 061.2(4-664)(094.5)

NEVLADINE organizacije / [priredili] Biljana
Kovačević-Vučo, Dejan Milenković. – Beograd: Komitet
pravnika za ljudska prava (YUCOM), Referencijalni centar
(HRRC), 2004 (Beograd: Dosije). – 345 str.; 21 cm

Delimično uporedo srp. tekst i engl. prevod. – Tiraž 500. –
Str. 11-14: Nota bene / Stevan Lilić. – Napomene i
bibliografske reference uz tekst.

ISBN 86-83209-12-1

- a) Невладине организације – Зборници
b) Невладине организације – Србија и Црна Гора –
Законски прописи c) Невладине организације –
Међународно право – Документи d) Невладине
организације – Земље у транзицији – Законски прописи
COBISS.SR-ID 116076812